

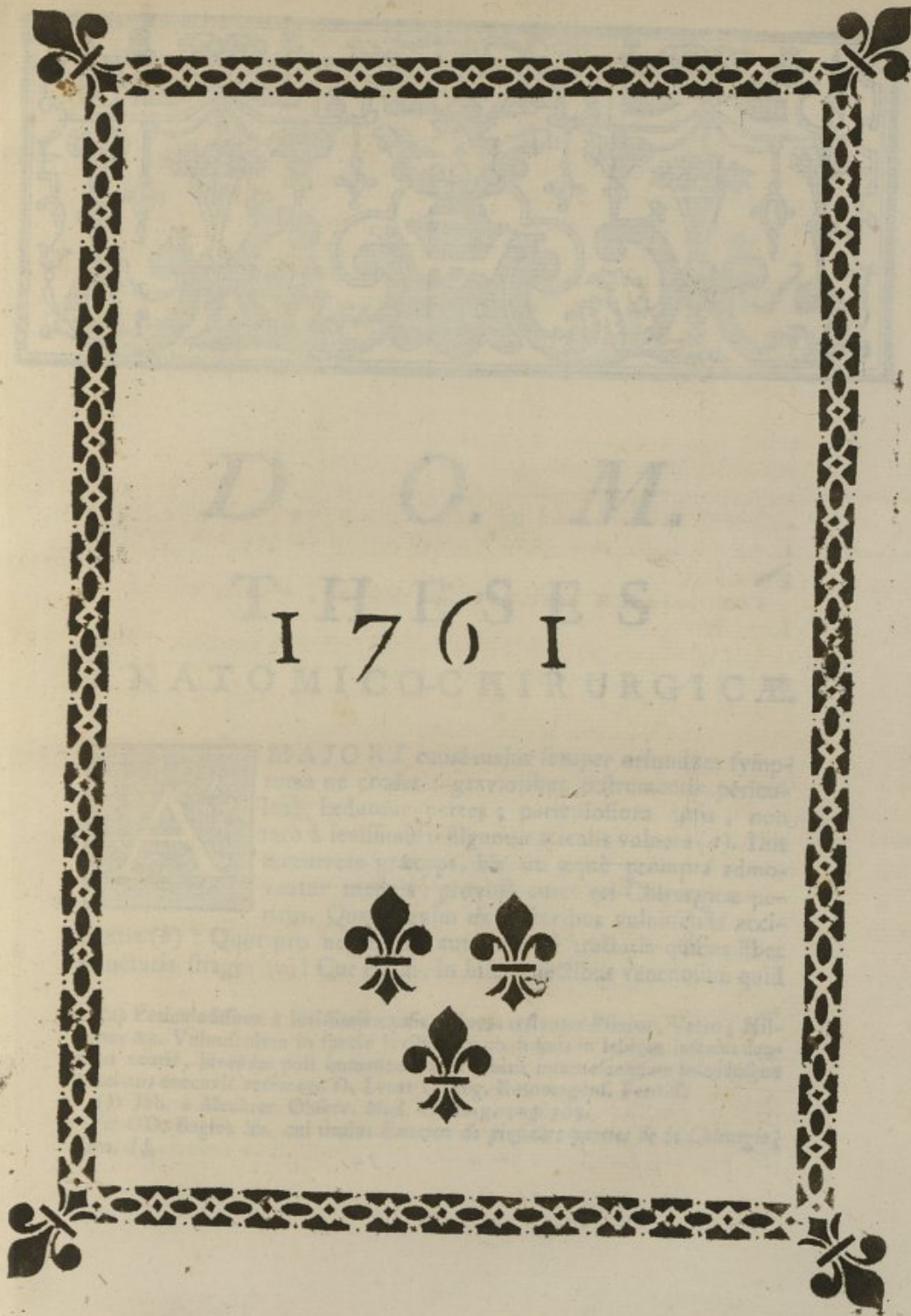
Bibliothèque numérique

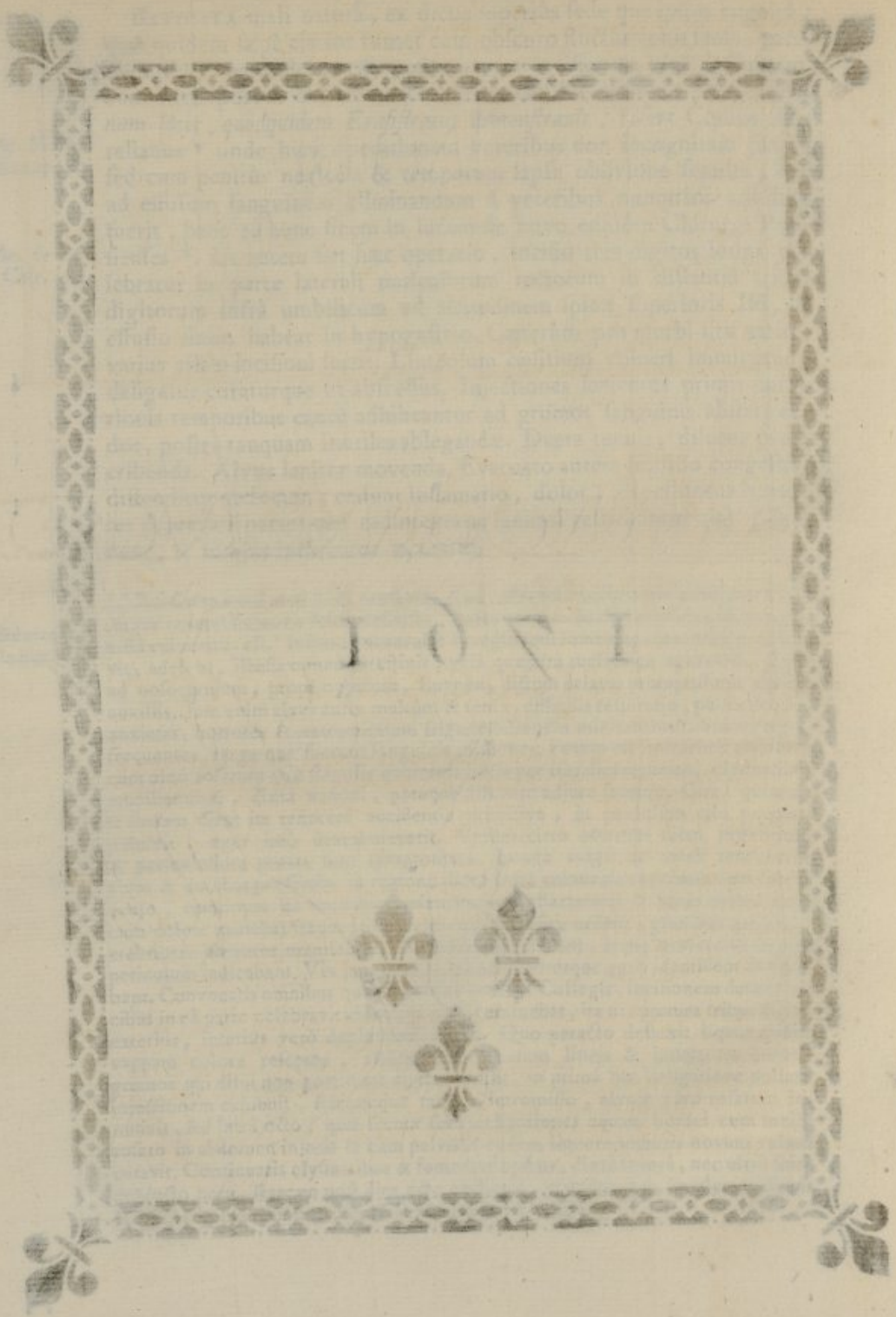
medic @

**Bonnaud, Leonard - candidat /
Mertrud, Jean-Claude - président. -
[De panaritio]**

1761.

***Paris : Typis P. AL. Le Prieur,
Collegii & Academiae Regii
Chirurgorum Typographi, viâ
San-Jacobeâ, sub signo Olivae.
Cote : ms 2342, n°77***

D. O. M.

T H E S E S

A N A T O M I C O - C H I R U R G I C Æ.

AMAJORI causâ majus semper oriundum symptoma ne credas : gravioribus instrumentis periculosè læduntur partes ; periculosiora ipsis, non rarò à levissimis infliguntur aciculis vulnera (a). Illis succurrere præceps, his ut æquè prompta admoveatur medela, providè curet rei Chirurgicæ peritus. Quanta enim ex levioribus vulnusculis accidentia (b) ! Quot pro neglectis, aut imperitè tractatis quibuslibet puncturis strages (c) ! Cur etiam, in hisce affectibus venenosum quid

(a) Periculosissima à levissimis causis vulnera testantur Plinius, Varro, Hil-danus &c. Vulnusculum in specie levissimum ab infixis in labium inferius dentibus anatis, juvenem post immanem totius capitis intumescenciam infandosque cruciatus enecavit referente D. Lecat Chirug. Rotomagens. Peritiss.

(b) Job. à Meckren Observ. Med. Chirug. pag. 303.

(c) DD. Bagieu lib. cui titulus *Examen de plusieurs parties de la Chirurgie*, Tom. II.

2

susplicati fuerint antiqui (d)? Ex inferiùs descriptâ Panaritiarum indole patebit inviçissimè. Partium interim in quibus sedere solent, earumque ad quas portentosa extenditur Concomitantium symptomatum cohors prior anteeat adumbratio.

MANUS Præcipuum tactûs organum & peculiarem præsentis quæstionis aulam præ se ferens (e), omnis generis partibus, intricatissimo papillarum nervearum ordine, sensu exquisitissimo donatis, præcipuè ad apices digitorum, gaudet; ut jucundi sensûs, sic & acerbi doloris sedes. Cultro anatomico subjecta adæquatam extremitatis superioris cognitionem exposulare videtur. Hæc autem, quatuor partibus, humero videlicet, brachio, antibrachio manûque componitur. Humero efformant clavis & scapula: unico ossè ferè cylindrico humero dicto brachium pollet; cubitus & radius antibrachium constituunt; manus in carpum, metacarpum & digitos distinguitur.

OSSICULIS octo in duos ordines dispositis perficitur carpus; tria in primo ordine reperiuntur, putà naviculare, femilunare, cuboïdes cui addas extrâ ordinem, pisiforme: quatuor in secundo, scilicet, trapezium, trapezoïdeum, magnum & uncatum; quatuor ossa ferè cylindrica, ab indice ad minimum digitum minutiora metacarpum statuunt; digiti verò quindecim ossibus, tribus pro uno quoquè, gloriantur.

PRÆDICTARUM partium vectes musculi, quorum enumeratio longior.

QUI vivificus, ab arteriâ brachiali suppeditatur extremitati superiori sanguis, redux axillari venæ allabitur.

NERVORUM sex paria à quatuor inferioribus cervicis & primo superiore dorfi, motus sensusque suprâ laudatis partibus ministrant.

RESIDUAM ex hisce partibus lympham deponunt in glandulas axillares ductus lymphatici.

PHLEGMONODES tumor, plus minusvè dolens, plus minusvè perficiuus, ad apicem vel circâ longitudinem digitorum (f) quandoque propè radices unguis, Panaritium, Græcis *πανούχια* dicitur.

QUATUOR distinguuntur hujusce affectûs species (g) seorsim à

(d) Joan. de Vigo Lib. II. Traçt. VII. Cap. V. Lazar. Riverius Centuriâ IV. Obs. XIX. & LXIII.

(e) In digitis pedum reperiri possunt Panaritia; sed rariùs, nec de his instituitur quæstio.

(f) Quandoque in omnibus digitis simul vitium hoc hæret ut testatur Heysterus Instit. Chirurg. p. 1077.

(g) Unicam Panaritii speciem adscribunt Joan. de Vigo Lib. II. de Apostem. Cap. V. Riverius Observ. Cent. IV. Observ. LXIII. Dionis Operat. Chirurg. Demonstr. 8^a. sed ut rectè monent sagaciss. ejus Commentator, Platnerus Instit. Chirurg. pag. 67. Garengot Operat. Chirurg. Cap. de Panaritio Tom. III. pag. 283. &c. Quatuor sunt meritò distinguendæ. Tres enumerant D. Col

3

nobis recensenda. Prima extremum digiti, viciniore unguis partes occupat, nec ultra corpus reticulare Malpighii limites habet; levissimo tumore, rubore doloreque conspicua.

SECUNDA huic ferè similis quo ad initium, cutim textumque cellulofum pungitivo dolore, rubore tumoreque afficit, comitemque febrem plus minusvè minatur

SI vaginalis tunica tendinis ab acri interiùs corroditur fero, tertia paronychiæ species adesse dicitur: hæc in digito vix sensibus conspicua, gravissimis, ut infra dicemus, datur accidentibus præda.

QUARTA denique periostium & os ipsum vexat, & à præcedenti dolorum intensitate, accidentibusque parùm differt.

QUAMCUMQUE sibi vindicet sedem de quo hic agitur morbus, causas externas habet vel internas: externæ ictus, contusiones, erosiones, puncturæ, &c. internas Panaritii causas ab humorum crasi perversâ, aut quâcumque lue sive scrophulosâ, scorbuticâ, præprimis venereâ desumendas, nec immeritò dixeris; has autem demonstrant irriti generalium mediorum usus, furens accidentium cohors, quibus addas commemorativorum signorum comparationem; undè tertiam quartamque speciem non rarò constituunt.

AB irritabilitate & sensibilitate partium (h) præcipua oriuntur paronychiarum accidentia quæ propter prima & secunda species cuticulam, cutim textumque cellulofum duntaxat afficientes, levioribus accidentibus obnoxia, leviori medicaminum apparatu sedantur: si verò nerveas sub ungue latitantes papillas vitiosus latex commoveat, acerbus indè sequitur dolor, cui nisi festina ponatur medela, mox febris ardens, digiti manûsque ingurgitatio, periostii ossisque ipsius erosio quartam denunciant speciem, ut infra dicemus (i).

TERTIUM paronychiæ genus tunicæ tendinique adhærescens, gravissimis accidentibus immò & mortì quandoque locum dat: partes enim illæ irretito fibrarum nervearum ordine cinctæ, sensu acutissimo pollentes, fasciis vinculisque tendineo ligamentosis firmatæ, stagnantes incarcerant humores, proindèque vicinarum partium ingurgitationes & inflammationes magnoperè protrahunt undè strangulatis capillaribus, feri stagnatio, manûs inflammatio nervorum textûsque

de-Villars, *Cours de Chirurgie*, Tom. I. pag. 383. Heyster Instit. Chirurg. Part. II. Sect. VI. Cap. CLXX. &c. Goueyus quinque Paronychiæ species assignat Lib. cui Titulus *Chirurgie Véritable*, pag. 307.

(h) De sensilitate & irritabilitate partium inter DD. Bianchi & Haller Lis orta est cujus Historia prolixior & instituto nostro minùs congruens Legatur in Colect. Period. Observ. Med. Anat. Chirurg. &c. Tom. IV. V. &c.

(i) Plinius de Morte Repentinâ Variorum Cap 36. Lib. 2. Q. Æmil. Lepidum ex percussione unguis mortem contraxisse narrat. Plura similia refert Joh. à Meckren Obs. Chirurg. p. 316.

4

cellularis distensio ac divulsio (k), aliaque accidentia sæviunt in partes vicinas. Furit in carcere stagnans serum, urentem induit indolem quæ exurgit sanguinis spirituumque effervescencia, doloris augmentum, &c. Serpit in viciniore musculos inflammatio, totiusque membri ingurgitatio tanta ut manus, antibrachium, condylus humeri internus ut potè musculi sublimis insertionis punctum superius, cubiti pars media profundi musculi ortus gravissimis vexentur doloribus. Nec soli tam acerbæ fragis victimæ! Strictiori enim harumce partium textu cellulari, aponevrosibus extensorum firmato (l) omnes & singulos ambiente musculos, sanguiseraque vasa arctissimè cingente, mox brachialis anterior & biceps musculus antibrachii flexores, jam quatuor extensores, lancinantes doloris sensus, periculossimæ ingurgitationis nuncios ad axillam & scapulam devehunt. Deprædatur interim urens vitiosusque latex manûs & carpi pinguedines, varios abscessus in antibrachio plus minùsvè peritescendos præcipitesque fodit sinus: tandem febris ardens festinans hujus morbi assecla, insomniæ, convulsiones, animi deliquia, spasmi, deliria, caries, gangræna, miserum ita discruciantur & exercent, ut nisi opportunum accerserit auxilium, vitæ periculum sentiat (m).

SI tendinis extensoris cellularem tunicam afficiat paronychia, varia brevi quibus distinguuntur ejusdem musculi tendines per frænula serpit; hinc externum humeri condylum dolor premit acerrimus, descriptamque accidentium catervam si non omninò, saltem partim secum protrahit.

QUÆ in pollice sedet, licet tertiæ speciei aliis digitis intactis; solum afficit pollicem; nec in illâ, ultrâ mediam cubiti partem extenditur dolor: musculi enim pollicis proprii vix ullam cum aliis communicationem arguunt: exurgit sensilis in volâ manûs tumor, sed minùs quàm in aliis digitis dolens; ligamentum verò semi-annulare carpi minori tumore, sed acerrimo dolore torquetur. Mox urgentibus symptomatibus pertingit plus minùsvè dolor versùs internum humeri condylum, & licet in specie minùs periculum prædicare videatur; defectu efficacis medelæ, corruptam, superiùsque descriptam induisse naturam pluries observavimus.

QUARTA Panaritiï species os ipsum periostriumque ità divellit, ut

(k) Quantum lucis in praxi effundat accurata textûs cellularis ejusque actionis cognitio, Demonstratur egregiè Lib. cui Titulus *Idée de l'Homme Physique & Moral.*

(l) Textum cellulofum variam pro partium naturâ & animantium viribus indolem sortiri variis Experimentis Anatomicis constat. Totum in Leone tenodinosum post sagaciss. DD. Daubenton comprobavit actus præses.

(m) Heyster Instit. Chirurg. Part. II. Sect. VI. Cap. CLXX.

5
venenosum aliquod excogitarint Antiqui(n). Nec mirum; præstantissimo sensu instructum hoc ossis involucrum, erosio ab acri sero vinculis, ab amico ossis decerptum, divulsionibus eoque intensioribus angitur ærumnis quò strictior est ipsius structura pluribusque nervulis pervia, undè licet nullus appareat tumor, febris ardens, deliria, spasmi, caries, &c. diros ægro cruciatus, Chirurgo sollicitam portendunt curam.

PRO variâ specie prognosim differre nemo non videt: omni periculo vacant prima & secunda species, modo tamen idoneâ medicaminum aut infrumentorum applicatione curentur: sæpius enim defectu auxiliatricis medelæ, præsertim si prava sit humorum indoles, tertiam quartamque committantur speciem, iisdemque accidentibus insectantur.

TERTIA & quarta paronychiæ species gravissima pericula auspicantur: pluries enim, non manus duntaxat, sed brachii, immò & vitæ ipsius exitium patiuntur ægri: spes tamen in angusto est ab amico Chirurgiæ subsidio comparanda.

EDUCITUR ab accidentibus therapæia, vario pro diversis tentanda medio. In primâ itaque specie ut plurimum confert in aquam fervidam digiti immersio (o), emplastrum ex unguento fusco vulgò *de la mere*, diachylo cum gummis aliisve similibus paratum, ut citior fiat puris collectio, cui, lanceolâ in cuticulam immisâ, facilis panditur exitus. Tunc plumaceolo aut spleniolâ vino mellito imbutâ facilis perficitur curatio.

SECUNDA paronychiæ species venæ sectionibus, emollientibus, unctuosive applicatis facile cedit aut sensibili tumore, rubescente, maculis albidis distinctâ minutâque cutis superficie maturi puris comprobatur stagnatio; quò in casu Chirurgus, lanceolâ claustrum pertundit medicaminibusque siccantibus mundatum ulcus ad optatam cicatricem conducit. Si lateat sub ungue puris collectio, scalpello, quantum satis, erodendus unguis, donec idoneo foramine tuta pateat hosti latenti via.

IN unguis lateribus *πτερόγιον* sive fungosæ carnis propago non

(n) Venenum in paronychiâ latere asserit Lazar. Riverius Obs. XIX. Cent. IV. Additque in aure & capite felis adesse vim quandam magneticam Panaritii qualitibus familiarem cuius beneficio venenum, in tumore latens adstrahat: & Observ. LXIII. Sic loquitur « Jussi ut digitum dimitteret in aurem » felis, & intrâ duas horas doloris expertus fuit: Sentiebat per intervalla attractionem digiti in cavitatem auris & subindè dolor totum brachium invadebat » usque ad Humerum. Eodem tempore felis vociferabatur, ut credibile sit eum » dolore affici à veneno attracto: Paronychia enim est tumor venenosus.

(o) In aliis quoque Panaritii speciebus aquam fervidam commendant plures: Fabricius ab Aquapendente Oper. Chirurg. pag. 637. Celsus Lib. 8. Cap. 13. Platner. Inst. Chirurg. p. 69. §. 146. &c.

infrequens: alumine usto, hydrargiro præcipitato rubro, aliisvè levioribus escharroticis consumitur: tunc suprâ laudatis cicatrix medicamentis perficitur.

PANARITII tertiæ speciei curatio haud ità facilis, efficacissimis; & quidem promptissimis Chirurgiæ opibus indiget: repetitis enim venæ sectionibus, emollientibus, anodynis, resolventibusque mediis incassum adhibitis, si vehemens urgeat dolor, periculum est in morâ. Digitus scalpello feliciter subjiciatur ut apertâ, juxta longitudinem, vaginali tunicâ, tutum vitioso laticis exhibeatur iter. Tunc refecantur vulneris margines quò facilius admoveatur tendini plumaceolus contrâ noxiam puris actionem vallum muniens; tandem resolventibus, balsamicis, aliisque mitioribus tonicis, debitum cicatricis punctum tentat Chirurgus. Quòd si diuturniora remorata fuerint repagula, in volâ manûs, ligamenti semi annularis viciniore nidulari abscessus procul dubium: præmissò igitur specillo fulcato, idoneis sectionibus latentes hostes foras educere propera: dissectis vaginali tunicâ, fasciis ligamentosis, musculi palmaris tendineâ expansione, aliisque ingurgitationi, strangulationique faventibus, maxima fit anchora salutis. (*) Sed furit infrâ musculum pronatorem quadratum incarceratus humor, quid hæres? Clariss. DD. Thibault gressus lustrans, specillo fulcato subtus præmissò, scalpellum ad imum focum inter tendines mittatur, ut extracto pure, facilis fiat setaceo via. Urgent accidentia: acri fero maculatur ligamentum; huic ne parces? Minimè. Sator enim est ligamenti ipsius sectio quàm totius manûs truncatio quæ, tali sprete methodo; brevi serpente gangrenâ sphaceli periculosi nunciâ, ægrè quidem, foret, sed necessariò, tentanda. Quin imò! per plurimas tum dorsi manûs, tum anti-brachii, brachiique partes debacchatur hydra variis latitans abscessibus, totidem pro ratione, artisque legibus secandis, ut debellatis accidentibus, felici successu gaudeat Chirurgus. Partes interim denudatas, plumaceolis balsamis imbutis tueri, viciniorebus ac ingurgitatis resolventium applicatione auxiliari, omnesque, pro rerum naturâ vino mellito, spiritu vini in aquâ soluti, aliisvè similibus mundare, periti Chirurgi munus. Olea crassiora, aliaque unguenta putredini faventia, spirituosâ, essentialia ut potè urentia ac desiccantia prorsus rejicimus. Quæ medium inter illa tenent locum, ut balsamica naturalia v. g. therebentina, balsamum toluianum, Peruvianum, demechâ &c. partium tendinearum, nervorumque amicissima

* Sanguinem in hac operatione fluere necesse est: si vero, is cum impetu periculosius ruat, apagè stipticis aliisvè adstringentibus tendinum hostibus uti: non enim medicamentis sedandum, sed arterias vincendas jubent Platner. Inst. Chirurg. pag. 72. §. 154. Heyster. jam laudatus pag. 1084.

7
feliciter amplectimur. Partium deligatio ; ab artis legibus petenda ; pro morbi naturâ differt ; tendines enim denudatos plumaceolis , spleniis idoneis , fasciisque in propriis sedibus fervare ac defendere sedulus nitetur Chirurgus (p).

QUARTA Paronychiæ species cum periculosissimis si in summum abeat , fit accidentibus præda , celerem sibi operationem vindicat. Præmissis itaque sicut de tertiâ specie diximus venæ sectionibus plus minusvè repetitis , emollientibus , anodynis resolventibusque mediis , lateralem digiti partem ad ipsum os pertundere ne dubites : stillantibus guttulis aliquot infesti feri maxima plerumque fit dolorum solutio. Si verò ulcus fordidum , verminosum (q) cum officuli carie conjunctum fuerit , idoneis pro symptomatum ratione medicamentis , officuli exfoliatio , sin minus excisio tentanda. Nec fatis est dolores sedare , accidentia topicis , diætâ ferroque debellare , tendines officulumvè fervare , digiti manusque motuum incolunitatem exoptulat perfecta curatio : arduum quidem opus ! (r) sed nulla nisi ardua virtus.

PRÆMISSIS præmittendis , cum optatæ cicatricis lux affulgere incipit , sanationis opus naturæ committere caveas : tunc enim ulterioribus indiget auxiliis æger : bis itaque singulis diebus deligetur digitus ; alternis vicibus cum aliis modò flexus , modò extensus , & in alterutrâ positione identidem firmatus ; concrevit caro , ut itâ dicam , spuria , scilicet substantiâ quædam à partium vicinarum adhæione orta , deficientis tendinis partis vices gerens , quâ mediante sublatam ipsius partem restitutam crederes : (s) sanorum digitorum motus sequitur digitus affectus , imò & propriis gaudet :

(p) Fasciam octodecim capitum aliis multò præstantiorem probat Heyster, pag. 1085.

(q) Panaritiumvermis digitorum, vermiculus rodens &c. ab antiquis vocabatur, Zuinger. Theatr. Prax. Med. p. 326. Sed lumbricorum commendatione oriri hanc denominationem testatur Juncher Conspect. Chirurg. p. 131. Reperiuntur equidem quandoque vermes in exulcerato tali affectu, sed putredinis sequelæ non morbi causæ.

(r) Impossibile post tales operationes digitorum usum docet Platner. Instit. Chirurg. §. 153. pag. 72. Sic enim legitur : » Quæcumque etiam curatio habetur minor vel nullus usus illius digiti qui laboravit, relinquitur, cujus etiam sæpè parùm super est in totâ manu quam rigidam mœnere necesse est.

(s) Nostrâ methodo annuere videtur felix Wurtzius cum futuram tendinis, servato partis motu celebrat : hæc enim leguntur Lib. de Curat. Vulner. Cap. 14. » Nervum (sic tendinem ipsum intelligere censet Job. à Meckren Obs. Chirurg. pag. 311.) Instrumento apto in conspectum producere debes : mox futurâ » debitâ conjungere quam tamen rejicimus adhoc enim sufficit idoneus partem » situs vulnus vero ipsum apertum debet servari, & hæc ratione nervi, (tendinis) datur nova reunio nec æger motu privatur.

hâc methodo, non solum manûs, sed & ipsiusmet digiti motus
agilitasque servantur.

*Vide Egregiam Observationem ab Emerito D. D. Caumont in Diario Gallico
an. 1734. pro mense Jul, quâ, laudatam methodum, felici successu gaudens
publici juris fecit.*

De Linogis
Has Theses, DEO JUVANTE, & Præsîde M. JOANNE
CLAUDIO MERTRUD, Artium & Chirurgiæ Magistro,
tueri conabitur LEONARDUS BONNAUD, Limovicensis, in
Almâ Universitate Parisiensi Liberalium Artium Magister, &
Castrensium Nosocomiorum olim Chirurgi Primarii Ajutor.

P A R I S I I S,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS;

Die Sabbati 17â Januarii à sesqui - secundâ post meridiem ad septimanâ
anno R. S. H. 1761.

PRO ACTU PUBLICO

ET MAGISTERII LAUREÆ

Typis P. AL. LE PRIEUR, Collegii & Acad. Reg. Chirurg. Typographi,
viâ San-Jacobeâ, sub signo Olivæ, 1761.